

Scrisoare deschisă către Președintele României, dl Klaus Iohannis

Societatea civilă din România a luat act de adoptarea în plen, miercuri 29 iunie, a **Legii privind protecția avertizorilor în interes public**, care înlocuiește actuala lege 571/2004 și care ar trebui să transpună Directiva (UE) 2019/1937 privind protecția persoanelor care raportează încălcări ale dreptului Uniunii.

Scopul și misiunea acestei directive sunt enunțate încă din primul considerent:

*“Persoanele care lucrează pentru o organizație publică sau privată sau sunt în contact cu o astfel de organizație în contextul activităților lor profesionale sunt deseori primele care află despre amenințări sau **prejudicii aduse interesului public**, apărute în acest context. Prin raportarea încălcărilor dreptului Uniunii care aduc atingere interesului public, astfel de persoane acționează ca avertizori și joacă prin urmare un rol esențial în **demascarea și prevenirea unor astfel de încălcări și în garantarea bunăstării societății**. Cu toate acestea, potențialii avertizori sunt adesea descurajați să semnaleze preocupările sau suspiciunile lor de teama unor represalii. În acest context, importanța de a asigura un nivel echilibrat și eficient de protecție a avertizorilor este recunoscută din ce în ce mai mult, atât la nivelul Uniunii, cât și la nivel internațional.”*

Această directivă oferă așadar protecție sporită avertizorilor de integritate din întreaga UE care raportează încălcări ale legislației UE. De asemenea, stabilește canale sigure de raportare și **protejează avertizorii** împotriva concedierii sau a altor forme de represalii, venind astfel în sprijinul persoanelor care sunt pregătite să își asume riscul de a deconspira încălcări, fraude, fapte de corupție sau alte tipuri de infracțiuni, în domenii precum achizițiile publice, serviciile financiare, siguranța transporturilor, protecția mediului, sănătatea publică și protecția consumatorilor.

Din păcate, prin legea recent votată și trimisă la promulgare, **mecanismele de protecție a avertizorilor de integritate sunt semnificativ diminuate**, descurajând astfel orice demers al unui avertizor de a semnală activități ilegale, afectând grav nivelul de detectare a fraudei. De asemenea, sunt încălcate prevederi constituționale, iar o serie de dispoziții sunt chiar contrare înseși directivei în materie, România riscând să intre în procedură de *infringement*.

De exemplu, noua lege, care așteaptă promulgarea dvs., golește de sens instituția avertizorului:

- **Se interzice avertizorului de integritate să facă dezvăluiri publice despre încălcări ale legii în privința achizițiilor în domenii considerate de stat esențiale pentru securitatea națională, fără a se specifica în mod concret, explicit, clar și previzibil, care dezvăluiri ale încălcărilor de norme nu intră sub incidența legii avertizorilor.**
- **Avertizorul nu are voie să vorbească direct cu presa sau o poate face doar după trei luni și doar dacă, în prealabil, raportează intern.**
- **Raportarea anonimă este exclusă din lege, iar avertizorii anonimi nu beneficiază de nicio protecție.**
- **Este eliminat principiul bunei-credințe a avertizorului în interes public.**
- **Avertizările de integritate se distruge după doi ani, deși Directiva prevede că acestea se păstrează atât timp cât este necesar și proporțional.**
- **Unitățile administrativ-teritoriale foarte mici, sub 10.000 de locuitori, nu se pot asocia pentru a aplica legea, contrar recomandărilor din Directivă.**

În ansamblu, prin legea adoptată s-au introdus **formulări vagi, interpretabile sau chiar contradictorii**, cu scopul de a reduce nivelul de protecție a avertizorilor, care vor fi descurajați din start să raporteze încălcări ale legii, știind că majoritatea celor care au raportat până atunci au fost persecutați în instituțiile din care fac parte. Mai mult, legea afectează inclusiv mediul privat, întrucât raportarea anonimă reprezenta o practică eficientă și în sectorul privat.

În concluzie, legea adoptată de Parlament transpune selectiv și chiar contrar Directiva europeană în materie, al cărei rol este tocmai acela de a încuraja denunțul în interes public și de a întări protecția avertizorului în interes public. De exemplu, nu sunt transpuse articole cheie din Directivă, care vizează: protejarea avertizorului de răspundere pentru încălcarea confidențialității (art. 13, lit. g), protejarea avertizorilor anonimi, care sunt ulterior identificați (art. 6, alin. 3), protecția în caz de defăimare, încălcarea drepturilor de autor, violarea secretului profesional, încălcarea normelor de protecție a datelor sau divulgarea secretelor comerciale (art. 21, alin. 7).

Cel mai important, noua lege încalcă un principiu de bază al dreptului UE, și anume faptul că statele membre pot merge dincolo de dispozițiile UE în materie de legiferare, nicidecum în sensul introducerii unei legislații mai laxe, în cazul de față articolul 25(2) din directivă, care interzice ca, prin transpunerea sa în legislația internă a unui stat membru, să se diminueze nivelul de protecție acordat deja unui avertizor printr-o lege națională care există deja în respectivul stat membru.

În concluzie, vă solicităm, dle președinte, **să retrimiteți spre reexaminare în Parlament** această lege care, lăsată în forma recent votată, va atrage, cel mai probabil, o procedură de *infringement* din partea Comisiei Europene. De altfel, un astfel de demers al dvs. ar fi în consonanță cu recenta dvs. declarație formulată cu prilejul vizitei vicepreședintei Comisiei Europene, Vera Jourova, ocazie cu care ați subliniat „**angajamentul politic pentru consolidarea statului de drept, reformele în domeniul justiției și lupta împotriva corupției**”.

Reset, 30.06.2022

Organizații semnatare:

Reset

Evoluție în instituție

Corupția Ucide

Funky Citizens

Dăruiește viață

Inițiativa România

Societatea Timișoara

Voluntari în Europa

Comunitatea Declic

Sanda Foamete (activist civic)

Asociația Voci pentru Democrație și Justiție - Vedem Just

Oradea civică

#activAG Pitești

#Rezist Milano

Umbrela Anticorupție Cluj

Aradul Civic

Brașovul Civic

Oradea Civică 2017

Federatia Inițiativa Timisoara

Diaspora.ro

Geeks for Democracy

#Rezistența

Centrul pentru Inovare Publică

Diaspora360

Mișcarea pentru Dezvoltarea Moldovei

ICDE- Inițiativa pentru cultura democratică europeană

Freedom House

Rise Out

Asociația Împreună pentru A8

Civica Frankonia

Valea Jiului Society

Canal Media

Acord Diaspora

Ștafeta Steagului Uniunii Europene

Un timbru pentru dreptate

Rezist Galați

Liga Studenților (LS Iași)

Inițiativa Timișoara

Rezistența Civică Galați

Asociația Codrii Iașilor

Asociația

CIVICA

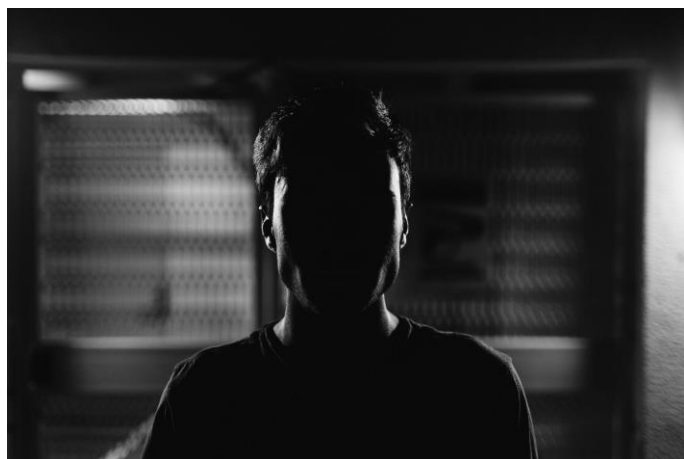

Foto: Unsplash